

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mick Antoniwi, AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

10 Medi 2020

Annwyl Mick

Ymhellach at fy llythyr 23 Mawrth mewn ymateb i adroddiad y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, roeddwn am achub y cyfle i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am rai o'r gwelliannau yr wyf yn bwriadu eu cyflwyno sy'n cynnwys pwerau newydd i Weinidogion Cymru wneud Rheoliadau.

Rwyf wedi cyflwyno gwelliannau sy'n mynd i'r afael ag argymhellion 5 a 9 o adroddiad y Pwyllgor mewn perthynas â gweithdrefn y Senedd ar gyfer rheoliadau a wneir o dan adran 93(2) o'r Bil a'r adran 52A newydd o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Wedi ystyried cynnwys y Bil yn ofalus a chan gymryd i ystyriaeth holl sylwadau ac argymhellion y Pwyllgor, rwyf hefyd wedi cyflwyno gwelliannau i ddileu'r darpariaethau presennol mewn perthynas â phŵer Gweinidogion Cymru i sefydlu cronfa ddata o wybodaeth cofrestru etholiadol a disgresiwn Gweinidogion Cymru i gyfarwyddo bod peilot etholiadol yn cael ei gynnal o'r Bil. Mae'r gwelliannau hyn i bob pwrpas yn dileu'r angen i fynd i'r afael ag argymhellion 2 a 3.

A throi at welliannau eraill, mae adran 13 o'r Bil yn mewnosod adran 36A newydd yn Neddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 sy'n galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â chynnal etholiadau lleol yng Nghymru ('rheolau cynnal'). Fel y maent wedi'u drafftio i'w cyflwyno gall y rheolau cynnal hyn fod yn gymwys, gydag addasiadau neu hebddynt, reolau etholiadau lleol seneddol a nodir yn Atodlen 1 i'r Ddeddf honno.

Wedi rhoi ystyriaeth bellach i'r pŵer hwn rwyf yn bwriadu cyflwyno gwelliant yn ehangu'r pŵer presennol i addasu er mwyn galluogi'r rheolau cynnal i ddiwygio, addasu, diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad. Rhoddwyd pwerau tebyg i'r Ysgrifennydd Gwladol pan gyflwynwyd y system Pleidlais Atodol yn etholiadau'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau Bydd rhaid i Weinidogion Cymru wneud rheolau ar gynnal y Bleidlais Sengl Drosglwyddadwy ("STV"). Nid oes etholiad STV erioed wedi cael ei gynnal yng Nghymru felly y rheolau hyn fydd y cyntaf o'u math. Mae'n hanfodol felly i Weinidogion Cymru gael

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

pwerau digonol i wneud y rheolau hynny a sicrhau eu bod yn cyd-fynd â deddfiadau presennol wrth i STV ddewisol gael ei chyflwyno.

Yn ogystal, fel y nodwyd gan Gomisiwn y Gyfraith, mae cyfraith etholiadol yn 'complex, voluminous and fragmented' gyda llawer iawn o is-ddeddfwriaeth gynradd ac eilaidd yn llywodraethu etholiadau. Gan hynny, bydd gan ddeddfwriaeth etholiadol newydd oblygiadau yn aml ar gyfer ystod o ddeddfwriaeth sy'n bodoli eisoes. Mae'n bwysig bod unrhyw gyfraith etholiadol yn cyd-fynd â'r holl arferion cyfraith ac etholiadol presennol, a bod modd addasu'r rhain, yn ôl yr angen, i sicrhau bod y ddeddfwriaeth yn addas i'r diben. Bernir ei bod yn ddoeth felly cael pŵer eang.

Mae'r rheolau hyn yn ddarostyngedig i weithdrefn gadarnhaol y Senedd. Yn dilyn sylwadau ac argymhellion y Pwyllgorau caiff gwelliant ei gyflwyno hefyd i'w gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori cyn gwneud rheolau o'r fath gan alluogi'r gymuned etholiadol i gyflwyno sylwadau arnynt.

Er bod y pŵer hwn yn caniatáu ar gyfer addasu unrhyw ddeddfiad a gellid barnu ei fod yn eithaf eang, mae ei gymhwysiad yn gyfyngedig i addasiadau sy'n gysylltiedig ag unrhyw reolau cynnal neu o ganlyniad i unrhyw reolau cynnal. Bydd hyn felly'n cyfyngu ar allu Gweinidogion Cymru i addasu deddfiadau.

Caiff gwelliant ei wneud hefyd i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaethau atodol, cysylltiedig, canlyniadol, trosiannol, darfodol neu ddarpariaethau arbed o dan Reolau o'r fath. Roedd adran 201(3) o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 yn darparu pŵer o'r fath i Weinidogion Cymru wrth wneud rheoliadau o'r fath. Er hynny, ni wnaeth unrhyw ddarpariaeth egluro y gellid dibynnu ar hyn wrth wneud rheolau megis y rheolau cynnal). Mae'r gwelliant hwn yn ceisio mynd i'r afael â'r bwlch hwn.

Gwelliannau Cyfnod 3 posibl

Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o Reoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 ('Rheoliadau 2020'), sy'n gwneud darpariaeth ynghylch mynychu o bell ar gyfer ystod o gyrff llywodraeth leol a threfniadau cyfarfod a dogfennau. Mae'r darpariaethau hyn wedi cael eu croesawu'n frwd gan randdeiliaid, a'm bwriad yw ceisio gwneud y newidiadau hyn yn rhai parhaol, drwy wneud gwelliant i'r Bil yng Nghyfnod 3. Rwyf yn bwriadu cyflwyno gwelliannau mewn perthynas â mynychu o bell ar gyfer yr ystod o gyrff llywodraeth leol a gwmpesir gan Reoliadau 2020 a hefyd i fynd i'r afael â'r ddarpariaeth bresennol mewn perthynas â threfniadau cyfarfodydd a dogfennau.

Datgelodd pandemig COVID-19 fod y darpariaethau presennol wedi darfod, yn enwedig y darpariaethau gweithdrefnol a thechnegol sy'n llywodraethu sut y cofnodir cyfarfodydd, sut yr anfonir gwysion at aelodau, a sut y rhoddir cyhoeddusrwydd i ddogfennau, gan gynnwys hysbysebion, agendâu a chofnodion. Nodir y mwyafrif o'r darpariaethau hyn mewn deddfwriaeth sylfaenol sy'n dyddio yn ôl o 1960, 1972 and 1985.

Mae profiad o'r pandemig hefyd wedi datgelu mor anodd yw diweddarau a newid y darpariaethau hyn mewn deddfwriaeth sylfaenol. Roedd Senedd y Deyrnas Unedig, y Senedd a Senedd yr Alban i gyd yn gallu diwygio eu gweithdrefnau yn weddol gyflym gan fod eu rhai hwy wedi'u nodi mewn rheolau sefydlog. I'r gwrthwyneb, er mwyn galluogi awdurdodau lleol, swyddogion gweithredol awdurdodau lleol a phwyllgorau yng Nghymru i gyfarfod yn ystod y pandemig bu angen pasio Bil argyfwng (sef Deddf Coronafeirws 2020) a rheoliadau a wneir o dan bwerau eang yn adran 78 o'r Ddeddf honno. Arweiniodd hyn at oedi o ran rhoi'r trefniadau ar gyfer cyfarfodydd o bell ar waith gan achosi dryswch o ran parhad busnes cynghorau.

Rwyf o'r farn bod moderneiddio'r trefniadau hyn yn rhan allweddol o alluogi'r awdurdodau i symud ymlaen yn y byd ar ôl Covid-19 ac adeiladu ar y newidiadau mewn arfer y maent eisoes wedi'u gwneud.

Er mwyn cyflawni'r newidiadau angenrheidiol, yn ychwanegol at wneud rhai gwelliannau yn rhinwedd y Bil, rhagwelir y bydd angen hefyd greu pwerau newydd i wneud Rheoliadau. Bydd y rhain yn cynnwys pwerau i ddiwygio a diddymu deddfwriaeth sylfaenol. Byddai'r pwerau, yr wyf yn bwriadu eu gwneud yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol, yn gadael trefniadau technegol mewn ffurf y gellir ei diweddarau a'i diwygio'n fwy hwylus yn ôl yr angen yn y dyfodol.

Mae fy swyddogion wrthi'n gweithio i ddatblygu'r cynigion hyn a byddaf yn ysgrifennu eto cyn hir yn nodi ein bwriadau yn fanylach.

Rwyf wedi anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol.

Yn gywir

Julie James AS/MS

Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government